Ar pascha wisuschehliga augsta Keisara wehleschanu.

Maksa ar peesuhtischanu par pasti:
Ar Peelikumu: par gadu 2 rbl. 75 kap.
bes Peelikuma: par gadu 2 „ — „
Ar Peelikumu: par ½ gadu 1 „ 40 „
bes Peelikuma: par ½ gadu 1 „ — „
Ar Peelikumu: par ¼ gadu — „ 90 „
bes Peelikuma: par ¼ gadu — „ 70 „

Maksa bes peesuhtischanas Rigâ:
Ar Peelikumu: par gadu 1 rbl. 75 kap.
bes Peelikuma: par gadu 1 „ — „
Ar Peelikumu: par ½ gadu — „ 90 „
bes Peelikuma: par ½ gadu — „ 55 „
Ar Peelikumu: par ¼ gadu — „ 50 „
bes Peelikuma: par ¼ gadu — „ 30 „

Mahjas Weesis.

Mahjas Weesis teek isdots festdeenâm no plkst. 8 fahkot.

Maksa par sludinaschanu: par weenas flejas smalku rakstu (Petit)-rindu, jeb to weetu, ko tahda rinda eenem, maksa 8 kap.

Redakzija un ekspedizija Rigâ, Ernst Plates grahmatu- un bilschu-drukatawâ un burtu-leetuwê pee Petera basnizas.

35. gada-gahjums. — Mahjas Weesis isnahk weenreis pa nedeku.

№ 49. Sestdeen, 8. dezembrî. 1890.

Mahjas Weesi ar Peelikumu war pastellet un **sludinajumus** nodot **Rigâ, manâ drukatawâ un Latweeschu grahmatu pahrdotawâ pee Petera basnizas.** Bes tam Mahjas Weesi war wehl pastellet bes daudz peenemschanas weetâm Peterburgas un Jelgawas Ahrrigâ, wehl zitâs pilsehtâs, kâ: **Jehsis:** B. Peterson un Grahwel kgu pahrdotawâs; **Walkâ:** M. Rudolff un Paulin kgu grahmatu pahrdotawâs; **Walmeerâ:** E. G. Trey un dehla kgu grahm. pahrdotawâ; **Nurenê:** J. Alksne kga grahm. pahrdotawâ; **Laudonâ:** pee grahm. sehjeja Karl Gruhsin kga; **Jaunjelgawâ:** A. Schwabe kga grahm. pahrdotawâ; **Jelgawâ:** Besthorn kga grahm. pahrdotawâ, Pils eelâ; H. Allunan un Jaeger kgu grahm. pahrdotawâs; **Bauskâ:** Beckmann kga grahm. pahrdotawâ; **Kuldigâ:** Besthorn kga grahmatu pahrdotawâ; **Talsôs:** H. Tow kga grahmatu pahrdotawâ un bibliotekâ un Wolontschewski kga grahmatu pahrdotawâ. Tad wehl „Mahjas Weesi" war apstellet pee saweem zeen. draudses mahzitajeem, skolotajeem un pagasta skrihwereem, kurus mihli luhdsu, tahdas apstelleschanas laipni peenemt.

Latweeschu literarisskâs (draugu) sabeedribas gada sapulze.

Scho otrdeen, 4. dezembrî, wezajâ Rigâ, Doma musejas telpâs, Latweeschu literarisskâ waj draugu beedriba notureja sawu gada sapulzi. Schi sapulze sewischki zaur to eewehrojama, ka lihds ar to swineja schahs beedribas preekschneeks, Dr. Bielensteins, sawus 25 gadu amata swehtkus kâ winas preekschneeks. Sapulzi atklahja Dr. Bielensteins ar runu, kuru nolasija mahzitajs Seeseman kgs. Sawas runas sahkumâ tika ar schehlumu peemineti tee beedribas lozekli, kurus nahwe pehdejâ gadâ aissaukusi, proti: beedribas Kursemes direktoru, prahwestu Rutkowski, Walkas mahzitaju Ulmannu un Karli v. Firks, bibelu beedribas preekschneeku. Sapulzejuschees godaja nelaikus, pazeldamees no saweem sehdekleem.

Tahlak preekschneeks sinoja, ka Keisarisskâ sinibu akademija nolehmusi drukat wina jaunakos pehtijumus: „Par Latweeschu tautas robescham un Latweeschu walodu tagadnê un 13. gadusimteni," no kura darba jaw kahdas lokšnes gatawas, kuras sapulzeteem tika rahditas. Preekschneeks sawâ runâ wehl mineja, ka wina abi dehli nodarbojotees ar Latweeschu pasaku un tautas dseesmu krahschanu.

Sawâ runâ Bielensteina kgs tahlak sinoja, ka esot manama wajadsiba, Latweeschu bibeli no jauna likt drukat, kadehl Widsemes un Kursemes mahzitaju sinodas nolehmuschas, bibeles walodu kâ ari ortografiju pahrlabot. Nodomats jaunajâ drukâ atmest dubultneekus, kâ ari h pehz o u. t. t. Pahrlaboschanas darbi nodoti mahzitajam Auninam un Neulandam.

Jt eewehrojamas bija sinas par wairakeem Latweeschu wahrdeem, kurus Latweeschi esot peenehmuschi no Someem. Schee tapinatee wahrdi pa leelakai daļai apsihmejot swejneezibas rihkus, juhras putnus u. t. t. Peemehram tika daschi wahrdi mineti, kâ: kalts, rija, tehrauds u. t. t., no ka esot wehrojams, ka Latweeschi jaw no senu seneem laikeem nodarbojuschees wairak ar semkopibu. Sihmejotees uz wahrdu „rija" esot jadomâ, ka Latweeschi, no deenwideem nahkdami, mahzijuschees no seemeineekeem Someem labibu schahwet, un tâ tad ari peenehmuschi nosaukumu rija. Scho apgalwojot profesors Tomsens — Kopenhagenê, kahdâ no wina farakstitâ grahmatâ. Loti eewehlams buhtu, kaut muhsu walodneeki nemtu scho Tomsena grahmatu un winas saturu tuwakâ apspreeschanâ.

Tagad nahza gawilneeka apsweizinajumi. Wispirms pazehlâs mahzitajs Sakranowicz kgs no Leel-Auzes un sirsnigôs un atsinigôs wahrdôs peemineja Dr. Bielensteina leelos nopelnus tiklab Latweeschu walodas, kâ ari winas senatnes pehtischanâ u. t. t. Sawas teizamâs runas beigâs winsch issazija wehlejumos, kaut Bielensteina kgs wehl ilgi paliktu par Latweeschu literarisskâs sabeedribas preekschneeku un pasneedsa winam glihti eesetus wisus gawilneeka pascha sazeretos rakstus.

„Latw. Awischu" redakzija apsweizinaja gawilneeku zaur Neander kgu, usslawedama Bielenstein kga leelos nopelnus Latweeschu rakstneezibas labâ.

No „Kursemes literaturas un mahkslas sabeedribas" puses gawilneeku apsweizinaja wirsskolotajs Diederichs.

„Rigas Latw. Beedr. Sinibu Komisija" bija apsweizinajusu suhtijusi zaur winas preekschneeku, adwokatu Weber kgu un wispehdigi P. Allunan kgs Jelgawas Latweeschu beedribas Rakstneezibas nodaļas wahrdâ isteiza wissirsnigako apsweizinajumu. — Telegramas bija suhtijuschi: Jgaunu mahzito sabeedriba, Jahnis Behtinsch, mahzitajs Panks un Behrsaines skolotaji.

Widsemes direktors, mahzitajs Döbner kgs, nolasija pahrskatu par sabeedribas darbibu winas pastahwibas laikâ, bet it sewischki gawilneeka preekschneezibas laikâ. Runatajs peemineja, ka sabeedriba dibinata 1824. g. Kaut gan Kurseme un Widseme politiskâ sinâ bijuschas schkirtas, tomehr tas netrauzejis, garigu attihstibu starp Latweescheem weizinat. Tâ jaw 1689. g., Widsemes un Kursemes mahzitajeem kopigi strahdajot, isnahzis pirmais latwiskâs bibeles pahrlabojums un 1730. g. otrais. Gara strahwa pagahjuschâ gadusimtena otrâ pusê nebijusi tahda, kas weizina Latweeschu walodu. Scha gadusimtena sahkumâ, kad abas gubernas nahkuschas sem weenas waldibas, radusees ari atsina, ka abas gubernas eedsihwotaji peeder pee weenas tautibas, un no ta laika sahkot kopigi darbi tikuschi sekmigi weizinati. Bet it sewischki no ta laika, kad dsimtbuhschana tikusi atzelta, Latweeschu tautâ paschâ radusees dsihschanâs, sawu walodu attihstit un tautâ snaudoschâs garigâs mantas sawahkt. Sabeedriba, no sawas dibinaschanas sahkot, arweenu wehrigi apluhkojusi wisas garigâs kustes-schanâs Latweeschu tautâ un ruhpejusees par to, ka winai pasneegtu derigu garigu baribu. Sabeedribai bijuschas japeedsihwo ari gruhtas deenas, tâ ka ta bijusi galigai isnihkschanai tuwu. Tâ 1851. g. sapulzê eeraduschees tikai 2 beedri. Jauna dsihwiba radusees zaur mahzitaju Rudolfu Schulzu, bet it sewischki no 1864. g. sahkot, kad schahs deenas gawilneeks usnehmis preekschneeka amatu. Sawas runas beigâs mahzitajs Döbner kgs issazija gawilneekam pateizibu sabeedribas Widsemes daļas wahrdâ.

Dr. Bielensteins tagad pazehlâs un pateizâs par winam issaziteem laimes wehlejumeem, eegahdadamees pee tam tos labdarus, zaur kureem winsch tizis uz darbibu usmudinats. Winsch dsimis 1827. g., Kursemê, kur tehws bijis par mahzitaju un jaw kâ masam sehnam tehws winâ modinajis dsihschanos uz walodas pehtischanu. Tahlakos usmudinajumus winsch mantojis skolâ un wehlak augstskolâ. Tadehl wispirms peenahkotees pateiziba scheem wihreem, ja winsch pee kahdeem nopelneem nahzis.

Tad Kursemes direktors, mahzitajs Sakranowicz kgs, nolasija pahrskatu par Latweeschu rakstneezibas raschojumeem Kursemê. Pagahjuschâ gadâ Kursemê isnahkuschas kahdas 30 jaunas grahmatas, kuru saturs, wispahri nemot, esot labs. Ari ortografija wiseem esot gandrihs weenada, kamehr senak katrs rakstijis sawadu ortografiju. Runatajs wehl peemineja nupat isdodamo latwisko konwersazijas wahrdnizu.

Pehz tam sinoja ari Widsemes direktors, mahzitajs Döbner kgs, par Widsemê isnahkuschâm grahmatam. Gada laikâ te isnahkuschas kahdas 75 jaunas grahmatas, kas ari, wispahri nemot, atrada apmeerinoschu pahrspreedumu.

Direktors sinoja, ka jaunâ dseesmu grahmata drihsumâ buhschot gatawa. No wezajâm dseesmam kahdas 40 tikschot atmestas, turpretim kahdas 90 dseesmas no jauna usnemschot.

Mahzitajs Bielensteins, jaun., no Ringeem, sinoja par Latweeschu kustonu pasazinâm, ar kureem apsihmejot dabas parahdijumos. Tâ mehnesi apsihmejot — sakis, rihta un wakaru blahsmu — lapsa, sauli — gailis, nakti — plehsigi swehri u. t. t. Schahdas pasazinas wehl atrodot weenigi pee Greekeem un Indeescheem.

Direkziju eewehleja to paschu.

Wakarâ bija isrihkots goda meelasts Jahna gildes sahlê. Wispirms weselibas mahzitajs Döbner kgs usauza muhsu Augstam Semestehwam. Pehz tam tika daschadas weselibas ussauktas gan pascham gawilneekam, gan ziteem sabeedribas weizinatajeem un Latweeschu tautai, kurai nowehleja plaukt un seedet un saules muhschu pastahwet. —i—i—

Kahdi wahrdi par spitalibu (lepra).

No W. Zoege v. Manteuffela, kirurgijas dozenta Terbatâ.

II.

Jhpaschi krustakara laikôs, 11. gadusimtena beigâs, 12. un 13. gadusimtenôs spitaliba leelâ ahtrumâ isplatijâs par wisâm semem un palika par lauschu beedekli. Drihs sahkâs aridsan nopeetns zihninsch pret scho sehrgu. 1229. gadâ Franzijâ bija jaw 2000 spitaligo, ap 19,000 pa wisâm kristigâm semem kopâ. Tad dibinaja „Lazarus ordeni" preeksch spitaligo kopschanas, winu ordena meistaram wajadseja pascham buht spitaligam. Noschkirschana tika eetureta uz to stingrako, spitaligais sadsihwes sinâ tika eeskatits par mironi un apsihmets ar ahrigâm sihmem. Lai gan ari ziti slimeeki eekluwa winu starpâ, tomehr scho stingro lihdseklu panahkums bija, ka gandrihs wisa Eiropa 15. gadusimteni likâs buht tihra un spitaliba issuduse. Tikai daschôs apgabalôs, kur noschkirschanu negribeja tik stingri eewehrot, peemehram Norwegijâ, spitaliba arween wehl plosijâs.

Taî laikâ, kad spitaliba Eiropâ issuda, Eiropeeschi winu pahrweda lihds ar alkoholu un wina netiklibam uz Ameriku. Tur spitaliba isplatijâs uz Antilu salam un Mehiku kâ breesmiga sehrga. Wehrgu tirgoschana aridsan pahrnesa scho sehrgu uz Afrikas un ir eewehrots, ka tikai tahs weetas palika wesalas, uz kureem Eiropeeschi neatnahza, tâ Brasilija un Seemel-Amerika. Beidsamâ semê no zitas puses tika eewesta spitaliba. Uz Kinas semes sehrga pahrgahja pahr Leelo Kluso juhru uz Sandwitsch salam un pehz uz Seemel-Ameriku. Anglu un Frantschu ahrsti tuhdal spitaligos noschkihra sewischki un tikai tam japateizâs, ka sehrga tahlak neisplatijâs.

Jz ta mehs redsam, ka lepra seko arween leelâm tautu zeloschanam lihds un isplatas pa karapulka gahjeeneem un tikai tad suhd, kad leeto bahrgus lihdsekļus preeksch spitaligo noschkirschanas no ziteem.

Likâs, ka schos notikumus preeksch kahdeem gadusimteem buhtu peemirsuschi. Daniels sen. un Boecks pehtija spitalibu Norwegijâ un negribeja neko sinat no tam, ka lepra ir lipigâ. Wini tureja to par eedsimtu, kas pee sehrgas ahtras isplatischanâs wisur tur, kur wina tapa aisnesta, nemaz naw domajams.

Tikai jaunakâ laikâ Arnauers, Hansens un Neisers aisrahdija uz lepras baziteem. Dibinajotees uz daudzkahrtigeem eewehrojumeem slimnizâs, wini isteiza tahs domas, ka spitaliba ir lipiga un atschkirschana ir weenigais lihdseklis pret scho sehrgu. Tika panahkts, ka waldiba atlahwa eerihkot slimnizas preeksch spitaligeem. Tanis maz gadôs, kamehr schahs pastahw, ir pehz statistikâm sinam jaw peerahdits, ka spitaliba masinajusees.

Jznemot Norwegiju, ir peeskaitami pee ihpaschi no spitalibas peemekletâm semem Japane un Indija. Leelâ mehrâ lepra ir isplatijusees Baltijâ (v. Wahls), winas apkaimê un daschâs Deenwidus-Kreewijas gubernâs (Astrachanê), (Münchs, Oldekops). Indijâ dsihwo ap 250,000 spitaligo, ko Weles prinzis ihpaschi eewehroja un lika Londonê eerihkot slimnizu preeksch spitaligeem (leprosoriju) un pee tam usaizinaja pehtit un apkarot spitalibu Indijâ.

Spitaligo atschkirschana uz Sandwitsch salam (Molakajâ) eeguwa zaur patera Damiana warona nahwi preeksch sinibas un sadsihwes slawenus panahkumus. Schehlsirdigais Belgijas paters iz tihras, kreetnas zilweku mihlestibas, pastahwigi buhdams breesmâs saslimt ar scho breesmigo sehrgu, usupurejâs, lai waretu nelaimigeem

Feletons.

Wehstule no Odseenas.

II.

Muischas nomâ un klausibâ wehl stahw kâ kwotu seme 624 dahlderi, sadaliti 41 mahjâ. 1886. gadâ beidsâs scho saimneekeem nomas gadi. Dsimtkungs jaw agrak bij isteizees, ka esot nodomajis ari scho kwotu semi saimneekeem par dsimtu pahrdot, tiklihds kontrakta gadi beigschotees. Bet weetigâ pagasta walde, pehz 1866. gada pagasta likumu § 11, punkta b, sahka 1882. gadâ suhdsetees par dsimtkungu, ka winsch esot nelikumigâ zelâ atschkihris no klausibas semes schos 624 dahlderus un ka tadehl schi ne-esot wis kwotu, bet klausibas seme, kurai wajadsejis buht pahrdotai reisê ar zitu klausibas semi, t. i. no 1868.—1873. gadam. Suhdsiba no Zehsu II. draudses teesas, Zehsu-Walkas aprinka teesas un Widsemes hofteesas semneeku leetu departamenta tika isschkirta dsimtkungam par labu. Pag. walde pahrsuhdsejuse Senatâ, bet gala spreedums wehl naw sinams. Zik dsimtkungs pats ir klaji isteizees, tad kwotu seme tagad buhtu jaw par dsimtu pahrdota, ja schi nelaimigâ prahwa nebuhtu iszehlusees. Un kam nu pee wisa scha ir saudejums? Saprotams — pagastam waj kwotu saimneekeem!

„Tautas zenteeneem" rodotees, mehs bijam weens no pirmejeem pagasteem Widsemê, kas atsina, ka jaeeguhst jauna, jauka dsihwe. Sahkumâ gahja ar scheem „tautas zenteeneem" schahdai labi uz rokas; wini bij godigi un kreetni un godam japeemin, ka muhsu nelaikis dsimtkungs bij jaunu, jauku laiku draugs un palihdsigs to sekmigai sasneegschanai, kas jaw aprahdits zeen. „Mahjas Weesa" 8. numurâ ar usrakstu „Weetalwas draudse". Bet wahrds „tautas zenteeni" ir daudznozihmigs un nopeetni apdomajams.

Muhsu „tautas zenteeni" bij tahdi, ka saredsejam un sadsirdejam tikai launu un mums pretigu, kas — kâ saprotams — bij jaaisgahda no zeka, japadara nekaitigs. Kreetni, teizami tas no Odseeneescheem! Braschs, dischs, godajams apnehmums! Bet waj nu waram sazit, pahrleezinati apgalwot, ka esam zihnijuschi ihstu zihnu, ka esam sahkuschi ar ihsteem eemesleem, ka esam karojuschi teescham pret ihsteem launumeem ween un ka tur, kur esam karu zehluschi, meera zelsch nebij labaks!? Pilni desmit gadi ir pagahjuschi, kamehr saweem „tautas zenteeneem" stahwam — tâ sakot azi pret azi un sobu pret sobu, bet nemeera gals wehl nebuht naw paredsams. Un nu: ko tad schajôs desmits gadôs, schajôs kara gadôs esam panahkuschi — eekarojuschi? Waj meera un satizibas, islihgschanas zelâ nebuhtum tikuschi tahlak? Labu eekarojuschi ne pawisam ne-esam, bet gan launu. Leelakee launumi ir tee: esam palikuschi schahdai noschehlojami materielôs apstaklôs, kahdôs pa meera zelu eedami nebuhtum nekad nokluwuschi; gadus 7 bij jaisteek bes sawas augstakas skolas, kas weselai paaudsei par leelisku, neaprehkinamu saudejumu; islihtibas sinâ esam drihsak atpakal, nekâ uz preekschu gahjuschi u. t. t. Bez tam, eegaumejot nelaika un wina dehla, tagadejâ dsimtkunga, apbrihnojami labdarigo dabu, winu lehnibu un pazeetibu, winu zilweku mihlestibu un palihdsibu, droschi waram teikt, ka pa meera un satizibas zelu eedami, buhtum katrâ sinâ wairak usplaukuschi un nodibinajuschees; jo winu sirdis ir tik augstas un karstas zilweku mihlestibas pilnas, ka neweens ihsts luhdsejs naw aisgahjis no winu durwim ne-eepreezinats. Wineem swehts likums: „Neweenam nebuhs cet no sawa waldneeka zitadi, kâ ween preezigâ waigâ." Muhsu dsimtkungs M. von Brümmers ir teescham lihdsi Romas slawenajam zilweku draugam, waldonam Titam issauzees: „Schi deena man pasuduse; jo schodeen ne-esmu spehjis pastrahdat nekahdu labdaribu sawem tuwakam!" Ka tas teescham tâ ir, to winsch dsihwê alasch peerahdijis, eepreezinadams pat sawus noskumuschos eenaidneekus un daridams labu wineem. Wina saime, kas dsihwo pee wina no tehwu tehwu laikeem, newar ne eedomat labaku un mihlaku, palihdsigaku un labdarigaku kungu. Un tas pats jaleezina wiseem Odseeneescheem wehl tagad, kur wini weselus desmit gadus dsihwo ar winu nesatizibâ. Ka tagad dsimtkungs pagasta wispahrigâ labâ nedara neka laba, gan neweens newaram brihnotees, tomehr zik daudz laba winsch dara wisa pagasta gruntneekeem, tas jaw schinî wehstulê minets. Bez tam dsimtkunga un wina gimenes labdarijumi waj winu labdaribas raksturs jaw tehlots zeen. „Mahjas Weesa" 8. numurâ un pehdejâ pusgada wairakôs numurôs.

„Tautas zenteeni" naw un newar buht prasta kildoschanâs un nesatiziba, kam tatschu newar buht un ari naw labdaribas spehjas ne nosihmes. „Tautas zenteeneem", kâ jaw ziteem wiseem zenteeneem, wajaga buht schkihsteem, kreetneem, godigeem un tâ apsinigeem, ka wini sekme wisu labu, dailu, ka „tautiskee zenteeni" weikšme tautas labu, islihtibu un wispusigu nodibinaschanos. Ka tautas zenteeni peemehram ir: tikuschi gahdat par tautas materielo un garigo nodibinaschanos, saruhpinot preeksch tam wajadsigos lihdsekļus. Odseeneescheem gan gaischi jaatsihst, eegaumejot pagahjuscho desmit gadu nemeeribu, kildas un nesatizibu un winu panahkumus, launus auglus, ka tahdeem „tautas zenteeneem" — wezajeem asajeem eerotscheem zihnitees, buhtu aplamiba. Mekletas kildas swehtibas nenes. Atteezotees uz muhsu behdigajeem materieleem apstakleem, muhsu pirmais un swarigakais peenahkums ir: strahdat bez eenaida un skaudibas, eewehrot zentibu un ustizibu sahtibâ un taupibâ. Tee tik buhs ihsti „tautas zenteeni", kad satizibâ un meerâ dsihwodami, wiseem spehkeem zihnisimees eeguht materielus lihdsekļus, uz kureem atbalstas wispusigâ tautas un tehwijas labklahjiba, meesiga un gariga attihstiba — tautas islihtiba. Un ja nu ari kas nenoteek pehz muhsu prahta, ja kas noteek — kâ domajam — pret muhsu interesem, tad leetu wajaga kreetni pahrdomat un mehginat isdaritees pa meera zelu; labi wajaga apdomat, waj no plehschanâs jel maz atlehks kahds labums un pat tad, kad leetu uz teesas zeļa uswaretum. Tehwu tehwu paruna: „Meers baro, nemeers posta", nedrihkst tikt aismirsta. Ja teescham: „Kur satiziba suhd, tur dsihwot gruht", „Kur tauta tautu pel un nihst, tur labklahjiba nihktin nihkst." Tadehl Odseeneeschôs to wihru lai nesastopam, kas neapdomajis, ko winsch dara; jo

„Bez apdoma kur spehki strahdâ,
Tur laba muhscham nesagahdâ".

Tautonis.

Molakajâ pasneegt garigu eepreezinaschanu un meesas apkopschanu un pehz, kad pats saslima, apsehgeleja pehz 17 gadu zeeschanas scho sawu mihlestibas darbu ar nahwi.

Spitalibai ir Baltijâ sawa wehsture. Amelungs mums sino, ka 13. gadusimteni, kad Eiropa jaw pasina spitalibu, ordenis un it ihpaschi garidsneeki sparigi un sekmigi karoja pret scho slimibu. Ari scheit pahrleezinajàs, ka spitaliba ir lipiga, eerihkoja slimnizas un usstahdija stingrus noteikumus preeksch spitaligo noschkirschanas, „jo wini slimibas lipschanas dehl nekad nedrihkst saeetees ar weselеem laudim, tadehl, ka weena weeniga slima aws war samaitat wisu ganamu pulku," tà rakstija Rigas biskaps. Tanî laikâ Widsemê bija ap 100 slimnizas preeksch spitaligeem. Kad slimiba bija redsama, spitaligos eeweda basnizâ, kur wineem notureja behru deewkalposchanu, pehz kuras winus uf wisu muhschu isslehdsa is zilweku kopdsihwes. Ja wini nahza zilweku starpâ, tad wineem bija janesa „mahksligas rokas" no baltas wilnas uf kruhtim un rokâs tarkschkis, wineem jagreesch preiinmahzejeem laudim zelsch apaksch wehja. Sadsihwes sinâ wini bija kà miruschi un ja warbuht tas ir breesmigi pee tahdeem, kas spehtu wehl strahdat un pelnit, tad tomehr ja-apdomà, ka slimneeku noschkirschana, toreis un wehl schodeen, ir weenigais lihdseklis issargat zitus zilwekus no sehrgas peelipschanas. Bet leelakà daka slimneeku wisadâ sinâ bija darba nespehjigi un buhtu bes kopschanas behdigi postâ gahjuschi, kà mehs to aridsan tagad redsam. Ja nu atschkirschana tika isdarita ar ihpaschu stingribu, tad netruhka ari tanis laikos kristigas mihlestibas, kas mehginaja atweeglinat nelaimigo likteni. Eerihkoja patwerſmes un slimnizas preeksch spitaligeem, kurus apsmigi un leetpratigi kopa. Zaur daschadàm dahwanam, testamentes norakstеem un noguldijumeem tika nelaimigo liktens zik ne zik apdroschinats uf ahreeni. Pateizotees scheem stingreem noteikumeem spitaliba ap 1400. gadu Baltijâ jaw bija issudusi. Par winu wairs nerunà lihds 19. gadusimtena widum, jo jaschaubàs, waj tahs saslimschanas, kuras redsetas minetà gadusimtena eesahkumâ, pateesi ir peeskaitamas pee spitalibas. Domaja, ka spitaliba pa scho starpu laiku mahjojuse tikai muhju purweenâs un daschi spitaligee pusaisminsti tur slimojuschi, zaur ko spitaliba usturejusees gadusimteneem, kà kwehloschas ogles sem pelneem. Waretu gandrihs nahkt uf tahm nepareisàm domam, ka spitaliba zehlusees is purwu miasmeem,*) kà peemehram malaria jeb purwu drudsis — es teizu nepareisam, tapehz ka mehs atrodam spitalibu tapat Norwegijas kalnajos un Widus juhras peekrastos, kà aridsan wispusigi apskalotâ Japanê. Tomehr japeeweenojas Hellata domam, ka spitaliba 14. gadusimtena beigàs teescham bija isnihzinata un jaunakâ laikâ pahrnesta zaur saldateem, kuri no Deenwidus-Kreewijas pahrnahza mahjâs. Hellats domà, ka spitaliba waretu buht eewesta pa beeschi apbraukato Peipus esaru.

Tahlak Hellats atrada starp spitaligeem 4 proz. isdeenejuscho saldatu, kursch teescham azis kritoschs skaitls. Weens no wineem atnahza mahjâs, kur wisâ apgabalâ nebija spitalibas un wina mahte saslima no wina. Ari Paulsons usrahda, ka Salaspils pee Rigas, kur preeksch kahdeem 25 gadeem nebija redseta spitaliba, sehrga tapa eewesta zaur kahdu is Eeksch-Kreewijas pahrnahkuscho saldatu, pehz ka 1,4% no eedsihwotajeem saslima.

Zik behdas un mokas jazeesch scheem saslimuscheem, jo spitaligee paleek drihs paschi sewim reebigi un laudis, ais pareisam isbailem pret scho sehrgu, winus jaw agrak issluhma is sawa widus, eekam sniiba atrada, ka spitaliba ir lipiga.

Els Robins is Tarwastas sen gadeem isstumts is lauschu starpas un dsihwo par sewim kahdâ mescha buhdinâ. Ado Karks is Tarwastas pakahràs, jo pat meesigais brahlis negribeja winam dot patwerſmi. (Hellats.) Schee behdigee atgadijumi notika ap to laiku, kad ik katrs ahrsts apdroschinaja spitaligos, ka spitaliba ne-esot lipiga. Ko mehs tagad darisim, kad to newaram wairs teikt?

Kahdu gadu atpakal pee manis peenahza kahda 26 gadus weza kundse. Kà 13 gadu wezs skolas behrns wina Rewelê saslima ar spitalibu un bija zekojuse uf Parisi, Maskawu un Wihni, lai atrastu palihdsibu. Wihnê winai pateiza, ka winas slimiba naw ahrstejama, bet lihpot gan ziteem laudim klaht. Wina man prasija, waj drihkstot sawus brahla behrnus nemt pee sewim audsinaschanâ. Zik gruhti man nahzàs, pateikt winai taisnibu un aissargat zitus winas radineekus no saslimschanas! Waj nabadsite ir wainiga, ka wina top isstumta, ar reebumu usskatita un pee tam sin, ka wina war peelaist spitalibu ziteem. Nelaimigs liktens! Es pasihstu wezu Schihdu Abrahamu Meisch, kura wahtis sadsija un mesgli issuda. Pehz kahdeem mehnescheem winsch atkal atnahza is dsimtenes, jo bija dsirdejis, ka spitaliba lihpot. „Newaru es palikt pee sawejeem, jo wini dabus no manim to slimibu." Un nelaimigais wahjais wezits atstahja sawus mihlus behrnus un aiszekoja prom tahlâ pasaulê. Ir laiks gahdat, ka neweens nezeko uf tahleeni, un neatstahj tehwiju, lai waretu issargat sawejus no saslimschanas. Ir laiks issargat issamisuschos un isstumtos spitaligos no paschnahwibas domam un dibinat preeksch wineem slimnizu.

v. Wahls spehra pirmos solus, muischneeziba dahwinaja gruntsgabalu. Lai gan lihds schim salasitas dahwanas ir deesgan leelas, tomehr winas nepeeteek, lai waretu, kà jaw teikts, apkopt tikai diwdesmito daku no spitaligeem. Hellats, 1887. gadâ zekodams zaur 3 Baltijas gubernam, atrada 378 spitaligus. Terbatas klinikâ 2½ gada laikâ eeradàs 13 spitaligee, kas nebija eewesti grahmatâ. Weens spitaligais, is mas pasihstama Igaunijas apgabala schahm deenam stahdijàs man preekschâ. Nedomaju maldities, ja teizu, ka Baltijâ ir pahrak par 500 spitaligu!

Terbatâ tagad ir sastahdijusees komiteja, kura ar salasitàm dahwanam un ar Widsemes brunneezibas dahwatu gruntsgabalu war eesahkt gahdat par spitaligeem. Bet ar to nebuht nepeeteek, wajaga arween wehl lasit mihlestibas dahwanas, lai waretu pasneegt spitaligeem zilwezisku apkopschanu, lai slimnizas preeksch spitaligeem ar laiku waretu tapt tik leelas, ka usnemtu wisus spitaligos, tad weselee paschi atsargatos no saslimschanas un seme tiktu tihra no spitalibas.

*) Slimibu dihgli, kas zehlusees zaur netihru uhdeni un gaisu.

Latweeschu konwersazijas wahrdniza.

Usaizinajums.

Konwersazijas wahrdniza Latweescheem loti wajadsiga, par to neschaubisees neweens, kas no schahs leetas ko sin; bet waj wini to spehs isdot?

Gadus 15 atpakal „Ztg. f. St. u. L." isteiza domas, ka Latweeschu tauta pee schahdas grahmatas gan nekad netikschot; tagad redsams, zik tuwredsiga schi awise toreis bijusi, jo peenahzis deesgan ahtri tas brihdis, kurâ Latweeschi spehj scho sew wisai wajadsigo grahmatu laist klajâ.

Zik man sinams, tad pirmais, kas nodarbojàs ar domam, isdot Latweeschu konwersazijas wahrdnizu, bija Juris Allunans. Deemschehl winam pascham bija jaatsihst, ka toreis schim darbam nebija wehl peenahzis ihstais laiks; bija Latweeschu rakstneezibas laukâ wehl par mas strahdneeku, un teem pascheem bija daudz steidsamati darbi. Bes tam tauta toreis uf konwersazijas wahrdnizu buhtu luhkojusès weenaldigi, jo tad tai wehl truhka ihstas sapraschas preeksch tahs.

Wehlak scho leetu wairak reis eekustinajis Dr. Dihrikis pehdejo reis, ja nemaldos, kahdus 15 gadus atpakal Rigas Latw. Beedr. Sinibas Komisijâ; bet gandrihs wisi usluhkoja winu schaubigi, jo wehl arweenu domaja, ka Latweescheem tahda grahmata ne-eespehjama. Ari tagad daschi ir wehl schaubigi, bet ar preeku jaleezina, ka schaubigo loti mas — leelu leelakà daka isglihtoto Latweeschu starpâ ir tahdu, kuri atsihst, ka nu ar wahrdnizas isdoschanu wairs newar kawetees. Uf pirmo zirkularu, kuru islaidu oktobra mehn. widû, dabuju tikai labas atsauksmes; leels pulks Latweeschu eewehrojamako rakstneeku apsolijuschi isdodamo wahrdnizu pabalstit un tapehz waram ari droschi buht, ka darbs isdosees kreetns.

Bet schahda tautiska leeta, lai ta isdotos jo brangaka, pabalstama no wisas tautas. Tapehz sche atklahti usaizinu wisus, kam ween Latweeschu rakstneeziba ruhpj, sneegt palihdsigu roku. Puhlinus gribu pehz eespehjas atlihdsinat, maksadams wismasak 2 kap. par schkeltu drukatu rakstu rindinu. Raksti pa leelakai daksai pasneedsami ihsi, wiswairak fakti un dati bes plascheem apzerejumeem. Tomehr atradis weetu ari plaschaki raksti, ihpaschi preeksch praktiskas dsihwes. Luhdsu peeminet arweenu awotus, lai redakzijai wajadsias brihdî jo ahtri buhtu eespehjams pahrleezinatees par leetas sastahwu. Pirmai burtnizai, kuras saturs sneegsees apmehram no A — apse, manuskripti eesuhtami lihds 1891. g. 1. janw.

Wiswairak man ruhpj tagadnes eewehrojamo wihru biografijas; luhgtu, ka biografiju sarakstitaji luhkotu zik ihsi ween eespehjams usrakstit biografiskos datus (kad dsimis? kur un ko mahzijees? ko pastrahdajis wispahribai par labu?) Pee isdotàm grahmatam ihsi ussihmejams galwenakais tituls un gads, kad grahmata drukata. Tàpat biogrofijas usrakstitajs ihsumâ (pahris teikumòs) waretu raksturot aprakstama wihra darbibu, ja schi darbiba pawisam israhda kahdu zeetu, noteiktu raksturu. No eewehrojamakajeem Latweescheem islubdsos fotografijas, lai ihstâ laikâ waretu pagatawot konwersazijas wahrdnizâ usnemamas gihmetnes. Fotografijas tiks issuhtitas nesamaitatas atpakal.

Daschadòs apgabalòs ir daschadi darba-rihki un darba-metodes; wiss tas jaeewehro. Tapehz islubdsos par tahdeem aprakstus. Tàpat par tautas eerascham, apgehrbu u. t. t.

Lai darbs jo labaki sekmetos, tad kluwuschas nodibinatas schahdas nodalu redakzijas:

1) Latweeschu wehsturê — wirsskolotajs J. Krodsneeks Maskawâ (adr.: въ гор. Москву, Разгуляй, II гимназія).

2) Latweeschu mitologijâ — lektors J. Lautenbachs (adr.: Dorpat, Universität).

3) Latweeschu literaturas wehsturê — mahzitajs J. Sanders (adr.: С. Петербургъ, Загородный пр. 62).

4) Latwijas geografijâ un kartografijâ — skolotajs M. Silinsch (adr.: Rigâ, Saslauka, Fabrikanta eelâ Nr. 5).

5) Leischu wehsturê un rakstneezibâ — (naw wehl pastahwiga lihdsstrahdneeka, un tapehz luhdsu, par scho arodu ihpaschi interesetees).

6) Kreewu wehsturê un rakstneezibâ — skolotajs A. Swaigsne (adr.: Jelgawâ, Konstantina eelâ Nr. 4).

7) Igaunu wehsturê un rakstneezibâ — (naw wehl pastahwiga lihdsstrahdneeka).

8) Biografiskâ nodalâ — redaktors Aronu Matihs (adr.: Rigâ, „Deenas Lapas" redakzijâ).

9) Skolas un paidagogijas leetâs — pr. Widsemes: skolotajs Kaudsites Matihs (adr.: Wez-Peebalgâ, pr. Stukmaneem, чр. Штокмансгофъ), pr. Kursemes: skolotajs Teodors Seiferts (adr.: Lub-Eserê, pr. Sasmaku).

10) Latweeschu walodâ un walodneezibâ — lektors J. Welme (adr.: въ гор. Москву, Сыромятники, Кривой пер., домъ Молчанова).

11) Latweeschu musikâ — profesors Jurjanu Andrejs (adr.: въ гор. Харьковъ, въ Музыкальное Общество).

12) Latweeschu teatra leetâs — students M. Skrubsits (adr.: Rigâ, „Baltijas Wehstnescha" redakzijâ).

13) Juridiskâ nodalâ — redaktors P. Stutschka (adr.: Rigâ, „Deenas Lapas" redakzijâ).

14) Semkopibas nodalâ — mahzits semkopis Bergu Jahnis (adr.: въ гор. Ахтырку, Харьковской губ., въ имѣн. Пархомовку, госп. И. Д. Бергу).

15) Medizinâ — bakteris A. Dihrikis (adr.: Риг.-Дин. ж. д., ст. Огеръ).

16) Dabas sinibâ — (sche apsolijuschees wairak skolotaju lihdsstrahdat, bet wisas nodalas wadibu wehl neweens naw usnehmees).

17) Lopu ahrstibâ — magistrs K. Freibergs (Dobelê).

18) Juhrneezibas leetâs — juhrskolotajs J. Breikschs (adr.: Magnusholm, pr. Riga und Mühlgraben).

Bes tam sawu lihdsstrahdibu apsolijuschi wehl schahdi kungi: Fr. Brihwsemneeks, K. Kundsinsch, K. Graudinsch, Dr. Blau'u Kahrlis, J. Klawinsch, J. Winklers, Dünsbergu Ernsts sen., R. Allunans, Sterstu Andrejs, Kaschoku Dahwis, Plutu Wilis, P. Allunans, Schwede, Straumes Jahnis, A. Ahrgals, G. Puhzits, J. Purapuke un daudz ziti.

Rakstus luhdsu eesuhtit waj nu augschâ minetàm redakzijam, waj ari taisni man (adr.: Drawneeka grahmatu pahrdotawai, Jelgawâ — jeb Kreewiski: въ гор. Митаву, въ книжный магазинъ Дравніака).

Bet ar lihdsstrahdibu, kaut gan ta loti swariga, ween nebuhs lihdsets; katram tautas labwehlim wajaga puhletees, lai konwersazijas wahrdniza tahlu jo tahlu tiktu isplatita tautâ, jo apgahdibas isdewumi ir leeli un war kluht segti tikai zaur plaschâ mehrâ isdariteem apstellejumeem. Es no sawas puses puhleschos, pehz eespehjas atweeglinat aboneschanu. Wahrdniza tà aprehkinata: Isnahks pawisam apmehram 90 dr. lokschnu ar illustrozijam un peelikumeem; schahs 90 dr. lokſnes tiks isdalitas 36 burtnizâs, katra 2—3 lokschnu beesumâ. Katru mehnesi isnahks weena burtniza, sahkot ar nahkoschu janwari; tà tad wiss darbs pabeidsams triju gadu laikâ. Konwersazijas wahrdniza maksàs 4 rbl. par gadu (ar peesuhtischanu par pastu), bet wisas 36 burtnizas uf reis eepreeksch samaksajot — tikai 10 rbl. Ja beigàs wehl kahdas burtnizas isnahktu wairak par 36, tad tahs tiks aprehkinatas par paseminatu zenu — ar 30 kap. gabalâ.

Ar zeenischanu

H. J. Drawneeks, Latw konw. wahrdn. isdewejs.

Jelgawâ, 30. now. 1890.

Politikas pahrskats.

Belgijas kalnrazeji nospreeduschi, isrihkot streiku, ja tautas weetneeku sapulze wisdrihsakâ laikâ neluhkotu zauri daschus likumu nosazijumus.

Seemel-Amerika. Ņu-Jorkâ peenahkuschas sinas, ka Pinridschas apkaimê notikusi sadurschanàs starp waldibas kara pulkeem un Indianeescheem, pee kam uf abàm pusèm wairak zilweki nonahweri. Indianeeschi, kà tas ari zijadi naw domajams, tikuschi sakauti un weens no winu wirsaischeem sawangots.

Deenwidus-Amerikâ iszehlusees kolera sehrga. Tà Gwatemalâ saslimuschi ar koleru kahdi 12,000 zilweki.

Wehstules un sinojumi.

(„Mahjas Weesa" originalas korrespondenzijas.)

No Malupes. Ar jauno teesu eeweschanu teek gan pagasta teesas stingrakâ kahrtibâ turetas, bet garnadschi strahdà tàpat pa wezam. 23. now. tika eewehlets jauns skrihwers R. Jeger kgs, lihds schim bijuschà skrihwera R. kga weetâ. 4. now. tika jaunajâ skolâ eeswehtitas jaunas ehrgeles. Jaw wairak kà 3 gadi, kamehr bij nospreests, minetâ skolâ ehrgeles eegahdat, bet lihds schim bij tikai ar wezo parunu jaapmeerinajàs: „Kas lehni nahk, tas labi nahk." Un teescham schoreis parunai taisniba. Preeksch skolas wajadsibam wairs newar labakas ehrgeles buht kà schahs; it ihpaschi tas eewehrojams, ka pee spehleschanas skolotajam preeksch ir uf dseedataju pusi, kamehr zitàm ehrgelem ir otradi. Zitas eewehrojamas ihpaschibas wehl ir „schwellers" un „pedals", abi daudz mahkfligaki eerihkoti kà pee zitàm ehrgelem. — Pee tahs paschas reises gribu peeminet par garnadscheem, kuri tagad palikuschi par daudz pahrdroschi un wairak ap kantori un wina tuwu apkahrtni rihkojas. Oktobra mehnesî nosaga bodneekam M. kgam sirgu ar wisu aisjuhgu. Naktî no 8. uf 9. now. bij sagli eelaususchees L. zeemâ, saimneeka O. sirgu stallî. Steenu bijuschi uslauzuschi un durwis attaisijuschi, bet sirgi palikuschi neaiskarti; kà domajams, tos buhs kahds trokſnis istrauzejis. Tanî pat naktî sagli bij eelaususchees skolotaja L. kga ratnizâ, bet tur ari neko nedabudami, gahjuschi uf bodneeka Sch. kga stalli, tomehr te paschâ darbâ tikuschi pamaniti un Sch. kgs isskrehjis laukâ, bet tuhdal tizis ari no sagleem pamanits un ar schahweenu apsweizinats; par laimi lode nosskrehjusi Sch. kgam gar ausi un atsitusees muhrâ. Sch. kgs gan bes kaweschanas 4 reises ar rewolweri uf sagleem isschahwis, bet waj kahds no Sch. kga schahweeneem sagkus trahpijis, naw sinams. Stalla durwis apskatot, tanis atrasti diwi zaurumi, no kureem weenâ wehl swahrpsts atstahts, bet no saglu pehdam ne wehsts. 25. now. sagli ap kantori dausijuschees, un kà pehz kasaka isteikuma domajams, tad gribejuschi pee naudas skapja tikt. Wehlak uf pagalma kasaks pamanijis trokſni un ari kahdus tehwinus ap skrihwera rateem rihkojamees, uf kureem isschahwis; rihtâ atrasti rati augschpehdu apgahsti. Kahdâ deenâ E. muischas krodsineeks P. kgs atradis sawu drehbju skapi istukschotu. Skapis stahwejis tà sauktâ „wahzu kambarî", kur tikai eewehrojamakas personas, tik pat deenu, kà ari nakti wareja usturetees. Kahdu laiku skapja saturu neapskatijis un wehlak apskatot to atradis gandrihs tukschu, jo labakàs drehbes wisas isnemtas. Kurâ laikâ tas isdarits, naw sinams. K. zeema saimneekam zaur klehts jumtu sagli eelaususchees un diwi kastes uslaususchi, no kuràm labakàs drehbes isnehmuschi. — 12. un 13. now. bij breesmigs aukstums, kurâ masakeem un wahrigakeem kustoneem bij ko zeest; wiswairak putnineem bij mokas, tà ka daudz swirbuli un sihlites tika atrasti nosaluschi; daudzeem pat aitas minetâ aukstumâ nosaluschas. Ehrglis.

No Mengeles. Scha gada 19. augusta wakarâ pee Mengeles peerakstiti M. un A. Baloschi bij usbrukuschi schejeenes skolotajam S. kgam ar to eepreekschejo nodomu, ka lai pehz tam godu aiskaroschas tukschas melu walodas par winu waretu isplahtit. Skolotajs S. kgs eesuhdseja wainigos schejeenes pag. teesâ uf kriminalustawa 1049. un 1098. pantu pamata. 26. oktobrî teesa leetu isspreeda atklahtâ sehdê. Tika noklauschinati 16 leezineeki. Zaur leezineeku isteikumeem skaidri peerahdijàs, ka Baloschi isplahtijuschi gluschi netaisnas un tukschas, jaw eepreeksch isdomatas melu walodas, gribedami tikai ar tahm S. kga godu un labo slawu aistikt. Teesa abus apsuhdsetos Baloschus atsina par wainigeem un, pamatodamàs uf pag. teesu Kriminalustawa 1097. un 1098. pantu pamata, noteesaja M. Balodi, kursch jaw ari agrak par usbrukumeem diwi reisas ar meesas sodu ir sodits, uf trihs un A. Balodi uf diwi deenam zeetuma. Spreedums gahjis likumigâ spehkâ. VL.

No Nurmuischas, Talsu aprinkî. Nurmuischu pagasts ir weens no wisleelakajeem pagasteem Kursemê ar 155 saimneekeem un 3318 rewisijas dwehselem. Nurmuischneeki ir pa daksai turigi, pa daksai tahdi, kas tik knapi zauri teek. Isglihtibas sinâ Nurmuischneeki newar neka lepnees, jo wehl it naigi dus tumsibas mahmulinas klehpitî. Uf laikraksteem, kas ihstee isglihtibas weizinataji, tee leek mas swara, jo reti tik kahds saimneeks tahdus abone, pa daksai tadehl, ka laba daka saimneeku neprot pat lasit. Nurmuischòs jaw tahds skaitas par deesgan isglihtotu zilweku, kas knapi sawu wahrdu prot usrakstit. Saimneeki sawus behrnus loti mas skolâ suhta, tee wairakee tikai 3 seemas pagasta skolâ, atwainodamees, ka semneekus newajagot daudz skolot, ne-eewehrodami, ka isglihtots semkopis teek daudz tahlaku. — Buhtu loti wehlejams, ka reis beigtos tagadeja nabagu apkopschanas wihse, zaur kuru pagastam zelàs leelas isdoschanas. Nurmuischas pagastam ir ap 250 nabagu, kuri ir pa mahjam isdaliti. Nabagu usturescha buhtu daudz lehtaka, kad buhtu ihpaschs pagnabagu nams, kura buhwe pagastam loti lehti isnahktu, jo weetejais dsimtskungs wisadi sawu palihdsibu peesola. Bet leelakà Nurmuischneeku daka sawus rubulischus labaki nogulda sinamâ weetinâ — krogâ — nekà preeksch kahda deriga mehrka isleeto. — Tà ka tagad Strasdes pagasta walde, sihmejotees uf augstaku pawehli, peeweenota pee Nurmuischas pagasta, tad zeresim, ka nu Nurmuischneeki un Strasdeneeki kopigeem spehkeem uszels netik ween wajadsigo nabagu namu, bet ari pagasta nama telpas jo eewehrojami paplaschinàs. Pagasta namâ atrodoschàs telpas, no pagasta waldes, kà ari no teesas leetotas ir schahdas: weena neleela part-istaba un weena loti masa istabina, kurâ teek noturetas pagasta waldes un teesas sehdes, pag. weetneeku sapulzes u. t. t. Neskatotees uf to, ka istabinâ tik knapi telpas preeksch tur atrodoschà sarkanà galda, grahmatu un aktu plaukteem, kur nu wehl teesas deenâs preeksch teesas lozekleem, prahwneekeem un klausitajeem! — Nurmuischòs ari dseedaschanas kora eerihkoschana teek no jaunakas paaudses eeskatita par newajadsigu. Kreetnas teatra israhdes wehl lihds schim Nurmuischòs naw bijuschas, jo leelakà daka Nurmuischneeku neleek uf tahdàm nekahdu swaru un tahdas par kehmoschanos nosaukdami, ar kaut kahdeem tschiganu kumedineem salihdsina. Daudz labak teem pa prahtam sawas lihkumu balles. Bet ari waina, ka Nurmuischas pagastâ nekahdi kreetni isrihkojumi naw bijuschi, ir ta, ka naw nekur derigas telpas atrodamas. Tà tad buhtu wehlejams, ka pee preekschâ stahwoschas pagasta nama pahrbuhwes tiktu ari gahdats par telpam, kahdas to prasa pagasta deenischkas, bet ari wina isglihtotakàs sadsihwes wajadsibas un ka pagasts

pehdejâ gadijumâ nejuſtos beſ leetderigas ſaeeſchanas weetas, jo tad tikai wina noluhki, attihſtiba un weenibas gars, taps peeteekoſchâ mehrâ ſekmeti. Pagaſta nams der gluſchi laizigeem noluhkeem un tadehl tas nebuhtu nekahds noſeegums, ka tanî iſrihkotu godigas ſanahkſchanas, teatrus un konzertus. Zaur iſrihkojumeem wezee krogu preeki beigtos un laudis ee-elpotu tihraku gaiſu, kas buhtu koti wehlejams, jo krogu preeki ſche it brangi ſeedôs. Tadehl buhtu ta karſtakâ wehleſchanâs, ka Nurmuiſchu pagaſts peedſihwotu peeteekoſchi paplaſchinatu, ari iſrihkojumeem leetderigu pagaſta namu, pagaſtam par labklahſchanos un paleekamu rotu. Edwarts.

Toropeze (Pleſkawas gub.). Paſchâ Martina deenâ te pilſehtâ buhtu aiſ kauſchu neprahtibas nelaime notikuſi. Proti, ap pusdeenu eenahk atflehdſneeka K. kga darbnizâ zilweks un luhdſ, lai parahda ſlinti, kura pee ſeenas karajàs, — gribot to pirkt. Tà ſlinti uſ eelas puſi mehrkedams, gribejis gaili noſpeeſt. Eekam atflehdſneeks winam ſlinti iſ rokam warejis raut, ſchahweens gahjis walâ un logam eepretim ſtahwoſchâ mahjâ zauri iſeedams, ſadragajis ſchkihwjus un blodas, kuras uſ galda ſtahweja, paſcheem ehdejeem ne kaut kahdu kaiti nepadaridams. Tiklihdſ ſchahweens iſſprahdſis, kad mehrketajs no darbnizas iſſkrehjis ahrâ un neweens neſin, uſ kureeni aiſgahjis. Atflehdſneeks bij dabujis maſu eewainojumu gihmî. — Pa ſchejeenes meſcheem teek beeſchi medits. Gandrihſ katru nedelu teek lahtſchu medibas iſrihkotas. — Behdigi ir ſkatitees, kà pa ſchahs pilſehtas eelam wiſu zauru gadu klejo muhſu gotinas. Wiſaukſtakâs ſeemas naktîs redſ, ka lopi ſtahw pee kahdas mahjas waj ari ſehtas peeſpeeduſchees, gribedami pret aukſtumu glahbtees. Gowju ihpaſchneeki daſchreiſ ir peeſpeeſti, wairak eelas iſmeklet, lai gowis atraſtu un peenu dabutu iſſlaukt. Bet kadehl par to neruhpejàs, ka lai gowim buhtu pa ſeemu ſilts ſtallis, to neweens neſinam. Ari dſirdit gowis aiſdſen uſ tuwejo eſaru. — Sche ſiwis tagad koti dahrgas, proti 9—10 kap. mahrz., zitadi winas maksa zaurmehrâ 4—6 kap. mahrz. — Toropeze ir no Daugawas tikai 60 werſtis atſtatu. No ſchejeenes eet ſehgellaiwas uſ Rigu ar lineem un linuſehklam. — Traku ſunu ir te deeſgan. Winnedel noſchauti 5. Ari 2 zilweki un 1 ſirgs ſareeti. Zerejam, ka turpmak trako ſunu ſkaits zaur ſchejeenes teizamo poliziju maſinaſees. B . . . . . s.

No Kiremzes, Nowgorodas aprinkî. Ar noſchehloſchanu gan ſchihs rindinas uſſihmeju, ka newaru ſaweem tautas brahleem, kurus „Mahjas Weeſis“ apmekle, neko labu paſinot, kà eſmu „Mahjas Weeſî“ laſijis par ziteem apgabaleem, kur walda wairak weenprahtiba nekà pee mums, Kiremzneekeem, kur ari ir beedribas dibinatas, ka tahs aug, ſek un kuplojas, kur ir eewehleti kreetni kahrtibas wihri, kas puhlejas nenoguruſchi. Ari pee mums, Kiremzneekeem, bij atſpihdejis ſabeedribas ſtars. 1887. g. mums tika dibinata laſiſchanas beedriba zaur Silberman kunga uſmudinajumu. Laba teeſa bij eeraduſchees grahmatinu mihlotaju, kur ſaradàs lihdſ peezdeſmit un wairak beedru, kur katrs beedris ar labpatikſchanu ſawu gruhti pelnitu artawinu nenoſchehlodams upureja. Katrs beedris, beedribâ eeſtahjotees, upureja puſotra rubla un tahlak 1 rbl. 20 kap. par gadu. Kahrtibas wihri tika eewehleti. Kiremzes pagaſta wezako, F. Pamp kgu, eewehleja par preekſchneeku un M. Zahn kgu par rakſtu wedeju. Drihſ tika tureti beedribas ſwehtki; bet ſchajôs ſwehtkôs jaw parahdijàs neſabeedriba. Tur bij augſtprahtiba un lepniba wairak puſchkojuſees par ſabeedribu un mihleſtibu, tà ka daudſ beedri jaw ihgnumu dabuja ſawâ ſirdî un tà leels pulks beedru jaw pirmâ gadâ atſazijàs. Muhſu beedribâ bija daudſ neſahlu eeraduſchàs, kas to gluſchi apehnoja, tà ka winai ſawa gaita bij janobeidſ ſchinî 1890. gadâ. 25. nowembrî ſch. g. tika no preekſchneezibas eeluhgti wiſi wezee beedri pee grahmatinu iſdaliſchanas. Minetâ deenâ wini ari wiſi eeradàs, zerebami ſawu ihpaſchumu dabut. Grahmatu zenas bija leeliſki paaugſtinatas. Kurai grahmatai bija uſdrukata zena par 30 jeb 40 kap. wehrtibâ, tai bij zena uſlikta par 1 rubli un wehl wairak. Un tà grahmatas pehz ſchihs paaugſtinatàs zenas tika iſdalitas beedreem. Kurſch beedris bija lihdſ 2 rbl. un wehl wairak upurejis, tas dabuja grahmatu par paaugſtinatu zenu, par weenu rubli. Kahds no beedreem.

Iſ Walſts galwas pilſehtas.

Peterburgâ, 4. dez. Oldenburgas prinzis Aleksanders dahwaja waldibai, kà „Graſchd.“ ſino, ſawu kreetni eerihkoto eeſtahdi preekſch eksperimentalas medizinas, kurâ eeſtahdê ari iſdarija mehginajumus ar Kocha poti jeb kochinu.

— Kà „Pet. Wed.“ ſino, tad nahkoſchu gadu mehginajuma dehl eewediſchot uſ dſelſzeleem rinkbraukſchanas biketes, makſu paſeminot par 25 lihdſ 40 proz.

— Kol.-rahts Gokowizkis no eekſchleetu miniſtrijas eezelts par Kurſemes Gubernas waldes domneeku.

— Keiſariſkâ teeſſkolas penſijâ mahzekli atlaiſti, tapehz ka eeſtahdê eeradušees difterija deeſgan ſtiprâ weidâ.

Peterburgâ, 4. dez. Keiſariſka Augſtiba Leelknaſs Tronamantneeks nonahza ſweiks un weſels Adenâ.

Peterburgâ kahds Zwetkows iſgudrojis kabatas pulkſtenu, kas tikai ik pa 2 mehneſcheem reiſi uſwelkams.

Peterburgâ kahds bilarda ſpehletajs iſgudrojis aparatu, ar kuru warot kontrolet bilarda ſpehleſchanu.

Nedelas pahrſkats par notikumeem Baltijâ.

Widſemes gubernatora kungs iſlaidis ſchahdu „Widſ. Gub. Awiſê“ nodrukatu zirkularu:

„Eſmu dabujis ſinat, ka daſchi ahrſti Rigâ iſſludina ſawu nodomu, ahrſtet diloni pehz Berlines profeſora Kocha jaunàs metodes. Eewehrojot, ka Kocha ſchkidrums pret diloni no medizinalpadomes wehl naw atkauts no ahrſemem eeweſt un ka tadehl ihſtenà ſchkidruma weetâ waretu iſleetot wiltotu, lai waretu nowehrſt publikas mahniſchanu, ſcho jauno lihdſekli iſleetojot, un pat kaiti, kas ſlimneekeem waretu zeltees, ar to neuſmanigi apejotees, atſihſtu par wajadſigu, man uſtizetàs gubernas robeſchâs pagaidam eezelt ruhpigu uſraudſibu par ahrſteſchanu ar ſcho lihdſekli. Tadehl uſaizinu wiſus Rigas ahrſtu kungus, kuri wehlas ahrſtet pehz minetàs metodes, uſrahdit eeguhto ſchkidrumu Widſemes gubernas waldes medizinalnodalai lihdſ ar wiſeem dokumenteem, kas apleezinà ſchkidruma ihſtenibu, bet aprinkôs dſihwojoſcheem ahrſteem ſchahdas apleezibas jauſrahda aprinka ahrſtam, kuram tahds nodoms japaſino medizinalnodalai. Medizinalnodala, pehz peenahzigas pahrbaudiſchanas, iſſludinàs tahdu ahrſtu wahrdus (ja wini to wehlas) „Widſemes Gubernas Awiſês“, kureem ir Kocha ſchkidrums, ka ihſteniba peenahzigâ kahrtâ apleezinata.“

Kreewu walodas kurſi, kà „B.“ rakſta, preekſch Deenwidus-Widſemes nahkoſchu waſaru tikſchot notureti Skrihweru pagaſta ſkolâ.

Walka. Lugaſchu draudſes jauno mahzitaju Gaigal kungu iſgahjuſchâ ſwehtdeenâ mahzitaji Spalwin un Hackmann kungi eewedušchi wina jaunajâ weetâ. Pilſehtas draudſes jauno mahzitaju Dietrich kungu eewediſchot nahkoſchâ ſwehtdeenâ. (W. Anz.)

No Maſ-Salazes „Ztg. f. St. u. L.“ ſino, ka tureenes Roſes mahjàs kahds 13 gadus wezs ſehns nakti gahjis ſweſchneekeem zelu parahdit, bet atpakal wairs neatgreeſees. Neſinot, waj ſweſchneeki ſehnu aiſweduſchi ſew lihdſ jeb tas atpakal nahkdams apmaldijees un tad noſalis.

Krona Irſchu pagaſtâ, kà „B. W.“ ſino, tureenes Kaiwanu mahjàs trihs gowis palikuſchas trakas, apreetas no paſchu ganu ſuna. Trako gowju peens tizis ehſts lihdſ beidſamam brihſcham. Baidotees ari par zitàm gowim un pat par kahdu puiku, ka nepaliktu traks. Eeſuhtitajs wehletos ſinat, waj no trako gowju peena ari zilweks warot dabut trakuma ſehrgu.

Terbata. Kà weetejà awiſe ſino, tad Keiſariſkà Augſtiba Leelknaſs Nikolajs Nikolajewitſchs Jaunakais bijis pee v. Wulf kga Techelferê uſ medibam, un ari Terbatu apmeklejis.

Jelgawas Latw. Beedr. Rakſtneezibas Nodalas ſapulze 21. nowembrî. Preekſchneeks ſinoja, ka Nodalai eeſuhtijuſchi etnografiſkus materialus: 1) J. Sukowſkis (Blihdenê): „64 tautas dſeeſmas un 1 paſaku, tureenes iſlokſnê uſrakſtitas“. (Teizeja: Juhle Schuſts — 67 gadus weza). 2) J. Breeſe (Iſchkilê): „51 tautas dſeeſmu un 1 teiku Iſchkiles iſlokſnê“. (Teizeja: Trihne Siben — 67 gadus weza). 3) E. Pihpinſch (Kuldigâ): „66 tautas dſ. Edoles iſlokſnê.“ (Teizejas: Ronu Margreeta un Ronu Baba). 4) Swaigſchnu Andſchs (Ehrgłôs): „36 tautas dſeeſmas tureenes iſlokſnê.“ 5) Rempu Anna (Wihkſtenê): „Tautas dſeeſmas (ſeemas ſwehtku-, kahſu-, maleju-, wehrpeju- un gana-dſeeſmas) un 1 teiku.“ 6) Zenas Mahrtinſch (Saleneekôs): a) welns un ſemneeks, b) Deews un welns, c) kà lehlis dabujis ſawu dſeeſmu. „Tautas dſeeſmas.“ 7) M. Schiminſch (Bruknâ): „Kriſtibu un behru dſeeſmas.“ — Bibliotekai dahwajuſchi: 1) Zeemalds (Emburgâ): a) „Aufſatz, betreffend die Kurländiſchen Landſchafts-Schulden“ (Dorpat, gedr. bei Grenzius, 1811); b) „Populäre Kalenderkunde von Emanuel Franz Schreiber“ (Weimar 1848.); c) „Das Rigaſche Rechenbuch — von Johann Heinrich Flor“ (Riga, 1792). — Muſejai dahwajuſchi: 1) Jurewizs (Dſimt-Behrsmuiſchas Schagarneekôs) akmena zirwi. 2) Ed. Eulenbergis (Jelgawâ): 3 wara monetas. 3) K. Abbolinſch (ſkol. Jelgawâ): 1 ſudraba monetu. 4) Behrſinu Karlis (Jelgawâ): 1 wara monetu. — Pahrrunajot jautajumu par atpirkſchanos no jaungada wiſitem ſtudentu pabalſtam par labu, atſina par derigu, greeſtees pee daſcham Kurſemes beedribam ar uſaizinajumu, weizinat ſcho derigo eeraſchu ari ſawàs aprindâs, peeſuhtot eewahkto naudu Nodalai kà widutajai. (Tw.)

Jelgawâ, dahrſinâ pee wokſala, kà „K. g. awiſes“ ſino, 19. un 26. nowembrî atraſti maſu behrnu lihkiſchi.

Leepajâ, kà „Lib. Ztga“ ſino, ſawâ dſihwokli noſchahwees 64 gadu wezais muiſchneeks Antons Klimaſchewſkis.

Par Saldus pahrtikas beedribas preekſchneeku, kà „B.“ ſino, eewehlets Stepermana kgs.

Kuldigâ, kà „L. Z.“ ſino, 1. dezembrî tizis eeſwehtits Wentſpils-Kuldigas aprinku meerteeſneſchu ſapulzes jaunais nams.

Iſ Rigas.

Uſaizinajums un luhgums. Rig. Latw. Beedr. Sinibu Komiſija nodomajuſe ik gadus iſdot rahditaju par gada laikâ Latweeſchu walodâ iſdotàm grahmatam lihdſ ar pahrſpreedumu par eewehrojamakeem Latweeſchu rakſtneezibas raſchojumeem. — Lai ſchis darbs winai tiktu paweeglinats un weizinats, wina greeſchas ar uſaizinajumu un luhgumu pee wiſeem grahmatu iſdewejeem, apgahdatajeem un drukatawu ihpaſchneekeem, winai paſneegt gada beigâs ſinas, kahdas grahmatas no teem pagahjuſchà gada laikâ iſdotas un drukatas, ſkaidri apſihmejot grahmatas uſrakſtu un zenu. Sinibu Komiſija buhtu ari koti pateiziga, ja winai tiktu par welti peeſuhtits weens eksemplars no iſdotàs grahmatas tuhlit pehz grahmatas iſdrukaſchanas.

A. Webers, R. L. B. Sin. Kom. preekſchneeks.

Sinibas Komiſijas pehdejâ ſapulzê preekſchneeks ſinoja, ka manuſkriptus eeſuhtijuſchi: Schmidtu Auguſts — Latweeſchu tautas dſeeſmas iſ Pozeema. Umurgas draudſê. IV. Nr. 240—330; Silinu Woldemars — daſchu weetu noſaukumi Intſchukalnâ un Tautas dſeeſmas, Intſchukalnâ uſrakſtitas; J. Eſergailis — Tautas dſeeſmina („Tauteets manu wainadſin'“) ar meldiju, noklauſita Kirbiſchu juhrmalâ, un otru tautas dſeeſmu („Mihlà dſihwo no man' tahli“) ar meldiju, noklauſita Limbaſchu apgabalâ; Behrſinu Andrejs — Mihklas (63), ſakopotas Jaun-Bebru apgabalâ; R. W. Behrſinſch — muhſu ſentehwu paregoſchanas „Kalendars“ (18 paregojumi); Janſohnu Jahnis — 219 tautas dſeeſmas, ſalaſitas Leel-Platonê un winas apkartnê; M. Springis — 50 tautas dſeeſmas Nizas Paipas zeemâ noklauſitas, un — 10 tautas dſeeſmas, noklauſitas Krapes pagaſtâ, Kokneſes draudſê; ſkolotajs Seemelu Jahnis — No ka Trikates draudſes muiſchas ſawus noſaukumus dabujuſchas; tad krogu noſaukumi Trikatê, upju, kalnu, eſaru un pławu noſaukumi; tahlak — Ehrgemes draudſes Omuku pag. zeematu noſaukumi, un Wihgantu pag. zeematu noſaukumi; Mahrtinſch Melbardis Walmeerâ — 50 daſchadas mahnu tizibas, ſawahktas Skultê; Simanowitſchu Feodors — Tautas dſeeſmas iſ Ranku pag. (no 1029. lihdſ 1294.). — Grahmatas dahwaja: A. R. Kruhms — Statuten der Sterbekaſſe der Rigaer Stadtgarde zu Pferde. Riga, 1868, un Fr. Lepſchewitzs — Reminiscenzen aus dem Badeleben am Oſtſeeſtrande zu Kaugern und Dubeln, im Vereine mit einigen Freunden herausgegeben von Renatus Heinrich Klaſſohn. Erſte Samlung. Mitau, 1841. — Muſejam dahwaja: J. Petſchaks Lehdurgâ — 1 koka blodu, ap 100 g. wezu, un weenu mahla blodu no 1785. g.; Peters Peterſons Sweizeemâ — lodei lihdſigu zaururbtu dſelſpiku, ar ſkaitli 1392 (domajams, eewehrojot iſſtrahdajumu un formu, ka ſchis nebuhs wis gada ſkaitlis). — Monetas dahwaja: Peters Peterſons — 3, P. Sarinſch Burtneekôs — 2, un Karlis Spunde Nitaurê — 20. — Kà ſinams, lihdſ ſchim bija paraſts, ka daſchi Sinibu Komiſijas beedri uſnehmàs faſtahdit pahrſkatu un apſpreedumu par gadu eepreekſch Latweeſchu walodâ iſnahkuſchàm grahmatam un tad par to ſinot Sinibu Komiſijas ahrkahrtigâs ſapulzês. Pehdejâ ahrkahrtigâ ſapulzê pagahjuſchu waſar tika nolemts, ka turpmak pee apſpreeſchanàm eewehrojami ari ſtahſti un rakſti, kuri iſnahkuſchi laikrakſtôs, un pee ta ahrkahrtigà ſapulze uſdewa Sinibu Komiſijas kahrtigàm ſehdem, iſſtrahdat ſihkalus noſazijumus, kuri buhtu jaeewehro literaturas apſpreedejeem. Schim noluhkam Sinibu Komiſija eezehla ſewiſchku Komiſiju, kura ſapulzê tad ari zehla preekſchâ ſawu iſſtrahdajumu. Ar daſcheem pahrgroſijumeem ſehdê peenemtà apſpreeſchanas kahrtiba buhs apſtiprinajama nahkoſchâ ahrkahrtigâ ſapulzê. Pehz jaunàs apſpreeſchanas kahrtibas beletriſtika buhtu ſadalama trihs ſchkirâs. Pee pirmàs ſchkiras peeder teatra literatura, tiklab originali kà tulkojumi; ziti beletriſki raſchojumi ſadalàs originalôs un tulkojumôs. Katra no ſchihm trihs nodalàm uſdodama weenam apſpreedejam, iſnemot tulkojumu nodalu, preekſch kuras apſpreeſchanas war eezelt, pehz wajadſibas, ari 2 kungus. Preekſch ſkolas un ſinibu grahmatu apſpreeſchanas eewehlami weens waj ari diwi kungi, kureem teeſiba nemt paligâ ari zitus apſpreedejus, ja tas buhtu wajadſigs, apſpreeſchot daſchus rakſtus par ſpezialſinibam. Apſpreedeju atradumi buhtu tad nodrukajami Sin. Komiſijas rakſtu krahjumâ. Bet lai nu ari plaſchakà publika un laikrakſtu laſitaji dabutu ſinat, kuras grahmatas un kahdi rakſti eeteizami pirkſchanai, tad ſewiſchks redaktors ſaſtahda pahrſkatu par derigàm un eeteizamàm grahmatam iſ wiſpahrigà apſpreeduma. Scho pahrſkatu peeſuhtis laikrakſtu redakzijam ar luhgumu, winu nodrukat. Lai gan ſchi kahrtiba wehl tikai projekts, kuru Sin. Kom. ahrkahrtigâ ſapulze warbuht wehl eewehrojami paplaſchinàs, tad tomehr tagad jaw war leezinat, ka zaur ſchahdu apſpreeſchanas kahrtibu atturetu tautu, iſdot naudu par nederigàm grahmatam, kuru apgahdataji luhkojuſchi tikai uſ ſawu paſchu labumu un ne wis zentuſchees derigâ wihſê kuplinat tautas literaturu un kreetneem literaturas raſchojumeem dailot tautas prahtu un ſirdi. — Nahkoſchai Sin. Kom. ſapulzei nahkſees balſot par S. Nowitzka kga preekſchlikumu, ka turpmaki kandidats uſnemams Sinibu Komiſijâ ar weenkahrſchu balſu wairakumu, un ka preekſch uſnemſchanas naw wajadſigas $^2/_3$ no nodotàm balſim, kà tas lihdſ ſchim bija.

Sinas par „Auſtras“ kugeem. Kugis „Latawa“, kapt. B. Oſolinſch, 4. dezembrî, atſtahjis Kardifu (Angl.) un ar oglu lahdinu dewees zelâ uſ Dakaru (Afrikâ).

Deenas pawehle Rigas pilſehtas polizijai. Eſmu eewehrojis, ka deſchurejoſchee eezirknu priſtawi un winu paligi man nedara ſinamus wiſus ahrkahrtigos notikumus beedribu ſapulzês, tà ka man daudſreiſ tahdas ſinas peenahk iſ priwatawoteem. Tadehl uſdodu wiſeem polizijas eeredneem, kuri top aiſſuhtiti deſchurâ uſ beedribu ſapulzèm un jautribas iſrihkojumeem, katru kahrtibas pahrkahpumu un wiſus notikumus, kuri modina publikas uſmanibu, beſ kaweſchanàs man darit ſinamus.

Sahdſibas. Pilſonei Annai Ernitz peederoſchâ ſchkuhnî, Slokas eelâ Nr. 25, 27. dezembrî iſ kaſtes zaur uſlauſchanu iſſagtas daſchadas leetas, 52 rublu wehrtibâ. — 28. nowembrî no Gertrudes eelâ ſem Nr. 26 atrodoſchà nama behnina zaur pakaltaiſitu atflehgu noſagtas leetas, 26 rublu wehrtibâ. — 30. nowembrî Zehſu eelâ Nr. 5, iſ Amalijas Gail malkas ſchkuhna zaur pakaltaiſitu atflehgu iſſagtas drehbes, 40 r. wehrtibâ. — Iſ Eſchenijas Beikas dſihwokla, Todlebena bulwarî Nr. 2, 29. nowembrî zaur loga uſlauſchanu iſſagtas drehbes un daſchadas leetas, 73 rbl. 50 k. wehrtibâ. — 1. dezembrî Beka ſtikla fabrikâ, Julijas eelâ Nr. 1, iſ daſchu ſtrahdneeku kopiga dſihwokla zaur noſagtu atflehgu iſſagti 56 rubli naudas un 2 ſudraba pulkſteni, kopâ ap 35 rbl. wehrtibâ.

Eewainoſchana. 2. dezembrî Jaroſlawas eelâ, netahlu no nama Nr. 26, notika kauſchanàs, pee ka reſerwas ſaldats Jakobs Kawenſkis diwâs weetâs wahrigi tapa eewainots. Eewainoto aiſweda uſ ſlimnizu, un wainigo apzeetinaja. (R. P. P. A.)

Sihkumi.

— Scharlotenburgâ pee Berlines, kà tureenes awiſes ſino, kahda eedſihwotaja eerihkojuſi patwerſmi preekſch — kakeem! Proti, ſchi kundſe ir leela kaku draudſene, wina iſmeklejuſees kahdas 30 retas kaku ſugas un tura preekſch wineem ihpaſchu kehkſchu. „Patwerſmes“ ehka un wiſa ſehta ir apwilkta ſmalkeem drahts pinumeem, lai kaki waretu ee-elpot tihru gaiſu un lai neaiſbehgtu. Lai mihkuliſchi ari pehzpuſdeenàs bauditu pehzpuſdeenas ſaules gaiſmu, tad dahrſs, kas mahjas preekſchâ, uſ eelas puſi, ir pahrwilkts ſmalkeem drahts pinumeem. Katru deenu ap ſcho mahju ſalaſàs wiſadi eelas knauki, ſkoleni un ziti, kuri uſ eelas newar beigt, par ſcheem ſawadeem kuſtoniſcheem iſjokotees. Ja joki teek dſihti par tahlu, tad „patwerſmes“ ihpaſchneeze iſſuhta kaku kehkſchu ar pawahrnizi jeb ſlotas kahtu uſ eelu un tad aiſdſen ſapulzejuſchos jokotajus prom.

Atbildes.

P. S. — L. Juhſu rakſtu tik nahkoſchâ gadâ ſpehſim nodrukat.
G. D. — A. Teipas truhkuma dehl nahkoſchâ numurâ.
Sw. P. — W. O. Tapat.
P. F. Schl. — D. Tapat.
M. Edw. — T. Turpmak iſleetoſim.
Kr. T. — Sl. Newaram iſleetot. Red.

Iſ muhſu weeſigàs ſadſihwes.

„Rigas Latw. Beedriba.“

Swehtdeen, 9. dez., plkſt. 7 w.: teatris. Iſrahdis pirmo reiſi: „Trihs deenas ſpehlmana muhſchâ.“ Skatuluga 3 nodalàs no Teodora Hellâ. Latwiſki no Seemzeeſchu Marijas.

Deewa-kalpoſchana Rigas baſnizàs.

Swehtdeen, 9. dezembrî 1890. g. Jahna baſnizâ mahz. Weyrichs pulkſten 9 preekſch puſdeenas un mahz. Bernewitzs pulkſten 2 pehz puſd. Gertrudes baſnizâ mahz. A. Walters pulkſten $^1/_2$10 pr. puſdeenas. Jeſus baſnizâ mahz. Bergmanns pulkſten 2 pehz puſdeenas. Trihsweenibas baſnizâ mahz. Fromms plkſt. $^1/_2$9 preekſch puſd. Pahwila baſnizâ mahz. E. Walters pulkſten $^1/_2$9 preekſch puſdeenas.

Jaunakàs ſinas.

Rigas pilſehtas weetneeki ſawâ pehdejâ ſehdê noſpreeduſchi, ſeena tirgu no laukuma pee apgabalteeſas pahrzelt pee Karla ſluhſcham. Lihdſſchinigà ſeena tirgus laukumâ turpmak atlauſchot pahrdot tikai ahbolus no 1. auguſta lihdſ gada beigam un ſeemas ſwehtku eglites no 10. dezembra lihdſ gada beigam.

Petera I. Rigas jaunuſbuhweto realſkolu eeſwehtija ſcho zeturtdeen, 6. dezembrî.

Latweeſchu teatra komiſija noſpreeda ſchahdu repertoaru wehl atleekoſchàm dezembra iſrahdem:
9. dez. — „Trihs deenas ſpehlmana muhſchâ" (pirmo reiſi);
25. „ — „Muhſu dakters";
26. „ (deenâ) behrnu iſrahde;
20. „ — „Saudets gods".

Swehtdeenu pirms ſeemſwehtku laika, kuru teatra komiſija nekad nemehdſ iſleetot ſaweem iſrihkojumeem, teatra direktors Rhode-Ebeling kungs iſluhdſàs beneſiz-iſrahdei, kà ſawas teatra darbibas 25-gadu jubilejai. Preekſch ſchihs iſrahdes winſch iſwehlejees Schekſpira „Wenezijas tirgonis".

Mahkſligas amatneezibas ſeemas ſwehtku iſſtahde ſchogad tiks iſrihkota Wahzu amatneezibas beedribas ſkolas namâ. Iſſtahdi atwehrs 14. dez. un ta buhs apſkatama lihdſ 23. dezembrim.

Wehrmana dahrſâ iſgahjuſcho ſwehtdeen tika atwehrta ſlidotawa. Tagad nu reſtorazijas ihpaſchneeks leek buhwet ledus pili, kas drihſumâ buhs gatawa. Pilî pat krehſli un wiſas zitas iſtabas leetas buhs no tihra ledus.

Warſchawâ, 3. dez. Petrikowas apgabalteeſa noteeſaja aiſeeſchanas agentu Mergeli iſ Lodſes ar weenu mehneſi zeetuma.

Raſanâ weetejà ſemkopibas beedriba nodomajuſi dibinat augſtaku ſemkopibas ſkolu.

No Harkowas ſino „N. Wr.", ka Sewaſtopolê miruſchais bagatneeks Feologo atſtahjis Odeſas un Harkowas augſtſkolam milſigu kapitalu, lai no ta dibinatu 20 ſtipendijas, ar to noſazijumu, ka katram ſtipendiatam par gadu jadabu 400 r. un kad beidſis ſtudet, tad winam jadod tahlakee 4—500 rbl.

No Simferopoles ſino, ka tureenes polizijas paliga ſkrihweris Schimanſkis mantojis no ſawa Amerikâ miruſcha tehwbrahla wairak nekà 3 milj. dolaru ſkaidrâ naudâ un wehl plaſchus ſemes gabalus. Laimigais mantotajs lihdſ ſchim kalpoja polizijas waldê tikai par 8 rbl. mehneſî.

Roſtowâ pee Donas atklahta leela ſabeedriba, kura leelâ mehrâ pagatawojuſi wiltotu ſihknaudu.

Krimas puſſalâ, Tirnawkas ſahdſchâ, kà „W. W." ſino, dſihwojot diwi Bulgari, katrs 120 gadus wezi, abi wehl deeſgan ſpirgti.

Telegrami
iſ Seemeļu telegrafa-agenturas.

Peterburgâ, 6. dez. „Waldibas Weſtneſcha" galwenakais redaktors Grigorijs Petrowitſchs Danilewſkis ſchodeen nomira.

Berlinê, 18. (6.) dez. Kà „Nordd. Allg. Ztga" ſino, tad waldibas aprindâs ne-eſot nekas ſinams, ka Wahzijas wehſtneeks Peterburgâ, Schweinizs, no ſawa amata atkahpſchotees.

Bernê, 16. (4.) dezembrî. Saweenotà waldiba iſraidija 7 ahrſemneekus, kuri muſinaja kaudis uſ paſtahwoſchàs kahrtibas apgahſchanu; Kreewu pawalſtneeku nebij winu ſtarpâ.

Ihpaſchneeks un iſdewejs: Ernſt Plates.
Atbildoſchais redaktors: Dr. phil. Arnold Plates.

Дозволено цензурою. — Рига, 7 декабря 1890 г.

Sludinajumi.

„Mahjas Weeſis" lihdſ ar „Peelikumu"

ſawu 36. gada-gahjumu nahkoſchâ 1891. gadâ fahkdams, iſnahls tahdâ paſchâ leelumâ, un paſneegs ſawâ weegli ſaprotamâ walodâ wajadſigàs ſinas un pahrſpreedumus, pamahzibamus ſtahſtus un padomus, gudribas graudinus un jautribas ſeedinus.

„Mahjas Weeſis" maksà:

Ar peeſuhtiſchanu par pasti:		Bez peeſuhtiſchanas:	
Ar Peelikumu par gadu	2 rbl. 75 kap.	Ar Peelikumu par gadu	1 rbl. 75 kap.
Bez „ „ „	2 „ — „	Bez „ „ „	1 „ — „
Ar „ „ pusgadu	1 „ 40 „	Ar „ „ pusgadu	— „ 90 „
Bez „ „ „	1 „ — „	Bez „ „ „	— „ 55 „

„Mahjas Weeſa" apſtelleſchanas teek pretim nemtas ſchahdàs weetàs:

Rigà: manà drukatawà un Latweeſchu grahm.-bodê pee Petera baſnizas.
Peterburgas Ahr-Rigà: Puhzifchu Gebert kga grahm.-bodê Tehrbatas eelà Nr. 14; Jagodkin k. bodê pee leelà pumpja.
Pahrdaugawà: Weinrebe kga (fenak Grundmann k.) wihnuſi Jelg. Ahr-Rigà leelà eelà Nr. 9, Altberg k. grahmatu-bodê Jelgawas Ahr-Rigà leelà eelà Nr. 11 un pee A. Reekſtin kga, Slokas eelà Nr. 41.
Ilgezemà: Robin un Wafilija Bekakow kgu pahrdotawàs.
Jehſis: tirgotaja Boris Peterſon kga bodê.
Walmeerà: E. G. Trey un dehla kgu grahmatu-bodê.
Walkà: M. Rudolff un Paulin kk. grahmatu-bodês un C. Kikkan kgs.
Nujenê: J. Alkſne kga grahmatu-bodê.
Limbaſchôs: D. Uhder kga bodê.
Laudonà: pee grahmatu febjeja Karl Gruſin kga.
Jelgawà: H. Allunan, Beſthorn un Jeger kgu grahmatu-bodês.
Bauſkà: H. Allunan kga grahmatu-bodê.
Kuldigà: Beſthorn kga grahmatu-bodê.
Wentspilî: Antmann kga grahmatu-bodê.
Talſôs: H. Tow kga grahmatu-bodê un bibliotekâ un Wolontſchewſki k. grahm.-bodê.
Tukumà: pee Nikolai Blumenthal kga.
Jaunjelgawà: A. Schwabe kga grahmatu-bodê.
Dubultôs: Aleis kga aptieki.

Tad wehl „Mahjas Weeſi" war apſtellet pee ſaweem zeen. draudſes mahzitajeem, ſkolotajeem un pagaſta ſkrihwereem, kurus mihli luhdſu, tahdas apſtelleſchanas laipni peenemt.

Pirmajam numuram ees lihdſ kà dahwana glihts ſeenas-kalendaris.

Ihpaſchneeks un iſdewejs: Ernſt Plates.
Atbildoſchais redaktors: Dr. phil. Arnold Plates.

Lui Lundmann un beedr.

Walnu eelà Nr. 20. Telefons Nr. 265.

Noliktawa no ſchejeenes politechnikas iſmekleſchanas ſtazijas analiſeteem medziniſkeem Ungarijas wihneem no Ern. Stein, Erde-Beniję pee Tokaijas, Ungarijà un analiſeteem Kreewijas wihneem, kà ari no ahrſemes wihneem, konjaka, ruma, araka, portera u. t. pr.

Uſ ſcho atteekoſchees leezibas raksti ir katrà laikà muhſu weikalà eeſkatami.

Muhſu noliktawas atrodàs:

pee **T. Hanſchkinewitz** kga, Kalnzeema eelà Nr. 4.
„ **Th. Drommert** kga, Marijas eelà Nr. 59.
„ **S. M. Jeffet** kga, leelà Aleksandra eelà Nr. 28.
Noliktawà, leelà Maſkawas eelà Nr. 39.
„ **J. Bulling** kga, wezà Jelgawas eelà Nr. 56.
„ **J. Bulling** kga, Akmenu eelà Nr. 2.
„ **F. Littchen** kga, Eliſabetes eelà Nr. 10.
„ **H. Gulewsky** kga, Marijas eelà Nr. 23.
„ **P. Goldberg** kga, Jaun-Dubultôs.
„ **J. Selting** kga, leelà Aleksandra un Rewales eelu ſtuhri Nr. 29.
„ **F. A. Klein** kga **Jelgawà**.
pee **J. C. Freymann** kga **Leepajà**.
„ **A. W. Maſing** kga **Terbatà**.
„ **Wold. Dultz** kga **Pernawà**.
„ **Aleks. Roſenberg** kga **Felliné** (firma: J. J. Töpffer u. beedr.).
„ **M. Alwer** kga **Walkà**.
„ **M. Stelling u. beedr.** kgeem **Walmeerà**.
„ **P. Behr** kga **Jehſis**.
„ **Fritz Kampus** kga **Erina m.** pee **Nujenes**.
„ **F Baumgarten** kga **Wentspilî**.
„ **Arnold Ore** kga **Sala.ê**.
„ **Robert Klein** kga **Werawà**. 2

Hallo, hallo, hallo!

Dahwineet tuhlit ſawai kundſei pahrſteidſoſcho dahwanu, jaunatraſto lehka aparatu, kurſch Pariſes paſaules- un Wihnes ſemkopibas-iſſtahdês tika pahrdots dauds miljonu gabalôs.

Wehl nekad nebijis

ir ſchis aparats un der ſekoſcheem mehrkeem: 1 minutes laikà ir eeſpehjams no peena waj krehjuma iſgatawot ſweſtu un puſminutes laikà putas, olu ſchaumi, olu groku u. t. t.

1 minutes laikà war 1 kilo (ap 2 mahrzinam) kartupeļu, ſihpolu, gurku, rutku, rahzenu u. t. t., wiſadus koku auglus un zitu pehz wehlefchanàs, beeſu jeb plahni miſot kaſit jeb ſagreeſt.

Tahlak ſchis aparats ir leetojams kà mikroſkops: 400 reiſ winſch paleelina katru leetu, tà tad ir leetojams pee ehdeenu un dſehreenu iſmekleſchanas.

Schahds aparats no neſadilſtoſcha metala ar iſturigàm federem ir dabujams pirkt par ſmeekla zenu:

1 rbl. 50 kap.

Schis nepeezeeſchamais aparats tadehl, ka tik loti lehts, ir eewests leetoſchanà wiſàs Wihnes un Pariſes familiſàs, un weenigi tikai zaur manu ſen paſihſtamo firmu pret eepreekſcheju ſamaksu teek iſſuhtits uſ wiſàm paſaules malàm.

D. Klekner,
20 **Wihnê, I., Paſta eelà 20.**

Aiſſtahweſchanu wiſàs ſuhdſibas leetàs pee Widſemes un Peterburgas general-konſiſtorijam uſnemàs

adwokats C. Lamberts,
Teatra eelà Nr. 1.

Pretubagoſchanas beedribas darba kantoris,

eekſchpilſ. Jahnu eelà Nr. 10,

peedahwà: **meeſas-weſchu** preekſch wihreeſcheem, ſeeweeſcheem un behrneem, **gultas-weſchu, dweelus, preekſchautus, katuna un parka jakas** un **uſwalkus** preekſch preauguſcheem un behrneem, **ſtepetus dekus, aditas wilnas un puſwilnas behrnuhaubites** un **jakas, ſchuhpula-dekus, ſwahrkus, ſekes** un **zimdus. Madrazes** ar juhras-ſahli, maſcham un koka-wilnu pilditas. Turpat teek ari **kungu-drehbes** fatiſitas un tihritas, kà ari weſchà wahrdi eeſchuhti.

Penſija.

3—4 ſkoleni atrod lahdâ Wahzu familijà ar nahkoſcha ſkolas puſgada ſahkſchanos penſiju un dſihwoklî. Tuwakas ſinas maſajà Smilſchu eelà Nr. 3, 2 trepes augſchà.

Manà grahmatu- un bilſchu-drukatawà, burtu-leetuwê un Latweeſchu grahmatu pahrdotawà Rigà, pee Petera baſnizas, ir dabujama ſchahda grahmata:

Skolas-katkiſmis,
ko pehz Mahrtina Lutera ſwehtas mahzibas ar iſſtahſtiſchanu ſarakſtijis
Wilhelms Walters,
Krimuldas mahzitajs.
Maksa 30 kap.
Ernst Plates.

F. Lotto,

leelà Jaun-eelà Nr. 24, aiſ rahtuſcha,
apteeku pretſchu weikals,
peedahwà par wiſlehtakàm zenàm
waſelinu, balto un dſelteno, melno un bruhno,
nagu- un ahdu-ſmehri beſ ſmarſchas,
maſchinu ellu, waſelin-wiſku, ſahles pret ſchurkam blaktim, un tarakaneem,
lopu-pulweri, ſchujmaſchin-ellu, tinti u. t. t. 6

Manà grahmatu- un bilſchu-drukatawà, burtu-leetuwê un Latweeſchu grahmatu pahrdotawà Rigà, pee Petera baſnizas, ir dabujama ſchahda grahmata:

Diwpadſmit garigas dſeeſmas un peelikums,
no mahz. C. G. G. Croon.
Maksà 10 kap.

Diwi behrni, kas debeſî mekle, un diwi uſauguſchee, kas debeſî atraduſchi.
Maksà 10 kap.

Dſihru dſeeſmas.
Maksà 50 kap.
Ernst Plates.

Anglu kokwilnas (bomwilnas) deedſinu un wilnas dſiju magaſine

Rigà, netahlu no rahtuſcha, pee **„Siwes"**,

Kalku eelà Nr. 38.

Sawam leelam pirzeju pulkam paſinoju, ka es, dibinadamees uſ ſaweem dauds-gadigeem peedſihwojumeem, ſaweem zeen pirzejeem par atweeglinaſchanu, eſmu wezo magaſinu pee **„Siwes"** no jaunu pahrbuhweſis un to apgahdajis **wiſlabakàm prezem**, pa dalai **auſchamàm wajadſibam**, un eewehrojot lado kurſu, man bij eeſpehjams, ſapirkt **leelus pretſchu krahjumus**, kurus tagad pahrdodu par **20 prozenteem lehtaki** nekà pagahjuſchà gadà.

Jt ſewiſchki lehti peedahwaju **Anglu kokwilnas deedſinus**, kuru teizamo labumu mani pirzeji labi paſihſt, tapat ari **linu dſijas**, no tihràm, garàm ſchkeedram, kuras beſ iſnehmuma dabujamas weenigi manà magaſinà pa fabrikas zenam. Paſihſtamàs **wilnas dſijas** preekſch auſchanas dabujamas leelà iſwehlê no 40 lihdſ 150 kap. mahrz.

Pahrdodu **zeſira wilnas dſijas** wiſàs krahſàs preekſch greſnuma drahnam par 160 kap. mahrz., preekſch krahſu daſchadibas peedahwaju **ſudrabainus** un **ſeltainus deedſinus**, tapat ari **pubulainus audus**.

Tepat dabujami **ſchujamee** un **adamee deegi** pilnigà iſwehlê.

Wiswiſadi audekli, ſehgel-audeklis, braſiljas un **labibas maiſi.**

Peedahwaju ſawà magaſinà **tuhku drapu, wilnainas drahnas** un **wiſadas modes prezes.**

Blakus pahrdotawai atrodas mana

apteeku, kimikaliju, krahſu un ſmarſchojoſchu pretſchu magaſina

Rigà, netahlu no rahtuſcha, pee **„Siwes"**, Kalku eelà Nr. 38.

Paſinoju, ka es, lai iſtaptu ſawam leelam pirzeju pulkam, pahrbuhweju no jauna ſawu **apteeku pretſchu magaſinu** un lihdſ ar to eſmu ſtahjees taiſnà ſakarà ar Kreewu un ahrſemes tirgataju nameem, kadehl ſaweem zeen. pirzejeem peedahwaju **wiſlabakàs prezes**, kà: **aniliu, kroma krahſas, indigo** (ſilum-ſahles), **koſchenilu** un wehl zitas krahſas, **zinku** un **ſwina balto krahſu, firniſu, wiſadas lakas**; ari **wiſadas ſkahbes, natriju** un **kaliju** un **zitas kimiſkas prezes, eterus, eſenzes, Kelnes uhdeni** (o-de-kolonju) **tualetes ſeepes** un **ſmarſchojoſchas weelas** iſ ſlawenàm fabriſam, wiſadus patentetus **ahrſteſchanas lihdſekſus** un **ſahles, Hofmana pileenus** (drapes) u. t. pr.

Apſtelleſumi teek ahtri un pareiſi iſpildîti.

Manà grahmatu un bilſchu drukatawà, burtu leetuwê un Latweeſchu grahmatu pahrdotawà, Rigà, pee Petera baſnizas, ir dabujama:

Widſemes wezà un jaunà

Laika-grahmata

uſ 1891. gadu.

Maksà: ne-eſeeta 5 rubli 100 gab., eeſeeta 10 kap. gab.

Ernst Plates.

Pirmà leelà Kreewijas rihſu-ſterkeļu fabrika.

Fabrikas ſihme.

Selta un ſudraba medaļas.

Sterkeļu fabrikazijas ſabeedriba
J. Willms un beedr.,
Halbſtadtê, Taurijas guberna, Kreewijâ.

Eedroſchinamees zeen. publiku darit uſmanigu uſ muhſu **rihſu-ſterkeli**, kas pagatawota iſ wiſlabakeem Perſijas rihſeem. Muhſu **rihſu-ſterkele** labuma ſinâ naw ſliktaka par wiſlabakeem ahrſemju fabrikateem, turpretim lehtaka, un tadehl mums eeſpehjams, ar katru eekſchſemes kà ari ahrſemes fabrikatu ſazenſtees. Muhſu **rihſu-ſterkele** ir tihra no ſaehdoſchàm weelàm un ziteem peemaiſijumeem. Muhſu **rihſu-ſterkele** ir uſ wiſàm iſſtahdem Kreewijâ ar augſtakàm medaļam tikuſe apbalwota.

Muhſu **rihſu-ſterkeļu noliktawa leelumà** preekſch **Widſemes** un **Kurſemes** atrodàs pee

Th. Angelbeck un beedr., Rigà,
kolonial-pretſchu pahrdotawa,
Schahtu eelà Nr. 2 un Melngalwju eelà Nr. 3.

9 Sterkeļu fabrikazijas ſabeedriba
J. Willms un beedr.

Newska deega manufaktura

peedahwà loti labà kwalitetà, tik pat labu, kà ahrſemes prezi un pee tam dauds lehtaki

maſchinu ſpoliſchu deegu,
melnu, baltu un krahſainu, wiſôs numurôs,
tamborejamo deegu

iſ ſawas angrojas noguldîtawas, Rigà, Peldu eelà Nr. 2, un iſ wiſwairakajàm leelakàm pahrdotawàm Baltijà.

Seelig un Meyer,
general-agenti.

Eduard Wm. Lösewitz,

wiſwezaka
wadmalas- un bukſkinu-magaſine
Rigà,
pee rahtuſcha platſcha apakſchejà tahſchâ, un maſâ Jaun-eelâ Nr. 2, aiſ rahtuſcha, pa weenu trepi augſchâ.

Печатать разрѣшается. Рига, 7 декабря 1890 г. № 6714. Рижскій Полицеймейстеръ Власовскій. — Drukats un dabujams pee bilſchu- un grahmatu-drukataja un burtu-lehjeja Ernſt Plates, Rigà, pee Petera baſnizas.